

Moskébränder och förtryck av ädla påfågelsdyrkare: Islamreception bland några typer av svenska esoteriker

Av Per Faxneld

Artikeln diskuterar uppfattningar om islam i svenska esoteriska grupper med inriktning mot satanism och left-hand path. Den amerikanska bakgrunden till ateistiska satanisters synsätt skisseras och kontroverserna som omgivit black metal-låttexter med islamfientligt innehåll analyseras. Hyllandet av den islamikata minoritetsreligionen yezidism i Sveriges mest inflytelserika left-hand path-rörelse får exemplifiera esoterikers försök till interkulturell konkordans. Yezidier kan härvid lyftas fram av dessa som "Mellanösterns satanister." Ett nyckeltema är esoterikers önskan att förbli opolitiska (eller åtminstone fjärrade från dagspolitiken). Detta, påvisar artikeln, ter sig dock i dag svåruppnåeligt när det gäller förhållningssätt till islam.

Nyckelord: Esoterism, islam, islamreception, yezidism.

Synen på islam(er)¹ inom nutida västerländsk esoterism är ett ämne som endast delvis utforskats. Framst har det tidigare skrivits om islams roll bland perennialister/traditionalister, där särskilt Mark Sedgwicks viktiga studier (2004, 2017) bör nämnas. I föreliggande artikel ska jag säga något om huvuddragen i islamsynen bland svenska esoteriker som är inriktade mot satanism och så kallad left-hand path (eller tillhör en "occ-

¹ De texter och intervjuer som jag analyserar nedan uppfattar i princip genomgående islam som en monolitisk, odifferentierad enhet. Så enkelspårigt är inte förhållningssättet bland alla esoteriker, bör understrykas.

ulture” där detta är viktiga teman – se nedan för förklaringar av terminologin). Artikeln bygger på publicerat textmaterial (esoterikers skrifter, tidningsintervjuer), onlinematerial (hemsidor och webbforum) samt egna intervjuer och e-postkonversationer. Den gör alltså inte anspråk på att vara en heltäckande inventering av den svenska esoteriska miljön, och inkluderar därmed inte diskussion av exempelvis teosofier, antroposofier, rosenkorsare, thelemiter, Swedenborgare och så vidare. En sådan kartläggning skulle ha en annan karaktär, och kräva ett annat textomfång, men är ett projekt som vore värt att överväga framledes. Kort kan noteras att esoteriker vilka, till skillnad från de som utgör studieobjekt i föreliggande artikel, inte är uttalat fientliga mot kristendomen tenderar att överlag ha mer positiva uppfattningar också gällande islam (om än även här frekvent med vissa inslag som uppstår stråk ur islamofoba diskurser).²

NÅGOT OM TERMINOLOGI

En dimension av västerländsk esoterism som kommit att lyftas fram allt mer av forskare på senare år är vad den brittiske sociologen Christopher Partridge kallar *occulture*. Detta avser ett slags reservoar av motiv hämtade från alternativandliga diskurser, som enligt Partridge utgör “the new spiritual atmosphere of the West” (2004/2005, vol. II:2) och genomsyrar dagens populärkultur. Endast i kölvattnet efter modernitetens kritik mot organiserad religion har *occulture* kunnat uppstå. Likafullt ska den sistnämnda inte förstås som “sekulär” i strikt mening, utan *occulture*, vilken “both resources and is resourced by popular culture”, bör betraktas som “a confluence of secularization and sacralization” (2004/2005, vol. I:4). Ett bra exempel på detta är black metal, som ofta explicit angriper en påstådd avförtrollning och vill återinföra (i detta fall satanistiska) andliga värden, alltmedan den utropar sig till motståndare mot de en gång dominerande organiserade religionerna (Faxneld 2015a; Faxneld 2015b). Denna antisekulära satanism, manifesterad som

² Detta är, ska sägas, en något impressionistisk iakttagelse, som skulle behöva undersökas mer grundligt empiriskt.

en musikgenre med tillhörande diskurser, är som vi ska se ofta starkt hatisk mot både ateism och i synnerhet de abrahamitiska religionerna. I ökande grad har islam också blivit identifierad specifikt som en viktig fiende.

Huvudfokus i det som följer kommer att ligga på just black metal-scenen. Sekundärt dryftas även Church of Satan och det “mörkmagiska” ordenssällskapet Dragon Rouge, vilka båda kan förses med etiketten “left-hand path.” Detta begrepp är ett inlån från en indisk kontext, där det betecknar en viss typ av tantriker. Termen är i sitt ursprungssammanhang synnerligen mångbottnad. Som namn på en västerländsk nyandlig/nyreligiös strömning åsyftar det läror som antar mer fast form under 1960-talet och som den finländske religionsvetaren Kennet Granholm menar tenderar att dela tre karakteristika. För det första: “The ideology of individualism; where the individual is positioned at the absolute centre of that person’s existential universe.” För det andra: “The goal of self-deification; interpreted in a wide variety of ways, but always involves the individual assuming full and absolute control of his/ her own existence.” Och för det tredje: “An antinomian stance; in which the individual questions and breaks societal, cultural, and religious taboos in the quest for personal liberation” (Granholm 2013:213). Flera (men inte samtliga) typer av satanism (exempelvis Church of Satan) kan med utgångspunkt i detta definieras som left-hand path, men långtifrån alla left-hand path-grupper är satanister. Åtminstone inte i den snävare mening som jag föreslog i min första bok om fenomenet, det vill säga “ett system där Satan hyllas i framskjuten position” (Faxneld 2006:xiv). Alla left-hand path-utövare väljer nämligen ingalunda Satan som sin primära antinomiska symbol eller gudom.

En sista utgångspunkt i texten som bör nämnas är att satanism och left-hand path kan betraktas som hemmahörande i en bredare “esoterisk miljö.” Det är i allmänhet från denna infallsvinkel jag närmat mig dessa fenomen i min tidigare forskning (något som också gäller de flesta kolleger som behandlat dem – exempelvis Petersen 2011; Granholm 2014). Partridges “occulture” är ett koncept som både griper in i denna miljö och flyter ut långt bortom den.

AMERIKANSKA SATANISTER OCH ISLAM

Vad gäller ateistisk, renodlat symbolisk satanism (den form som de teistiska black metal-satanisterna positionerar sig starkt emot) är det USA som har varit det ledande landet ända sedan 60-talet. Impulser gällande synen på islam bland ateistiska satanister också i Norden kommer därför fortfarande från det hållet, varför några ord ska sägas om saken här.

Anton LaVey (Howard Stanton Levey, 1930–1997), som grundade den ateistiska satanismen och Church of Satan 1966, hade inte mycket att säga om islam på sin tid. Detta har i viss mån ändrats i takt med att islam blivit ett omdebatterat fenomen i USA på senare år, främst efter terrordådet 11 september 2001. Church of Satans nuvarande översteprest (sedan 2001), Peter H. Gilmore (1956–), har vid flera tillfällen uttalat sig starkt kritiskt angående islam. Ett exempel är i en intervju med tidningen *Old Nick*, där han lägger ut texten om varför islam är den värsta religionen i hans ögon: "... those people are even more anti-women than the Christians, and as we all know every lady is an embodiment of the forces of Darkness" (*Old Nick*, vol. 1, nr. 2, 2010:56). Tropen med kvinnofientlighet som en tänkt monolitisk islams värsta drag är förstås välbekant från många andra sammanhang. De här tendenserna inom dagens Church of Satan stärker också de tolkningar som har gjorts av rörelsen som mindre motdiskursiv och avvikande än vad den kan tyckas. I själva verket propagerar denna satanism ganska allmänt spridda amerikanska idéer (något LaVey själv delvis var helt villig att bekräfta), men i ett slags Halloween-förklädnad (Faxneld 2005). Här passar en negativ syn på islam väl in i den amerikanska kulturella mittfåran i dag (med en president som kan förklara att "islam hatar oss", kräva inreseförbud för muslimer och antyda att register över muslimer i landet vore en god idé).³

Emellertid finns det även satanister i USA som tvärtom har valt att tydligt ta ställning för muslimers medborgerliga rättigheter (även om de säkerligen i grund och botten är kritiska mot många aspekter av islam som religion). Den teistiska satanisten Diane Vera (1958–), som varit

³ <http://www.gp.se/nyheter/v%C3%A4rlden/president-donald-trump-och-islam-1.4294381>.

ett av de viktigaste namnen inom online-satanism sedan 90-talet, har exempelvis varit noga med att understryka att hon ser moderata och liberala muslimer som sina allierade i motståndet mot fundamentalistisk islamism.⁴ Vera och gruppen runt henne (ett löst nätverk benämnt Church of Azazel) har i övrigt bland annat ägnat sig åt abortaktivism, där de skyddat kvinnokliniker från dessas (huvudsakligen kristna konservativa) motståndare. Rent allmänt markerar man i denna grupp starkt gentemot den politiska högerflygeln i de flesta frågor. I det att Vera och hennes kamrater vinnlägger sig om att kombinera sin djävulssymbolik med progressiva vänsterpolitiska hållningar avviker de starkt från den mer nyliberalt orienterade Church of Satan (Faxneld 2013:215–217). Muslimer utgör för Church of Azazel i någon mening fiendens (det vill säga de konservativa republikanernas) fiende och kan av det skälet uppfattas som allierade eller underdogs som bör försvaras. The Satanic Temple, en nyare grupp (grundad 2014) som befinner sig i gränslandet mellan ateistisk satanism och politisk aktivism, har likartade bevekelsegrunder gällande sitt engagemang för muslimer – som kommit till uttryck i erbjudanden om att eskortera slöjbärande muslimska kvinnor och skydda dem från påhopp.⁵

Något jämförbart tycks dock inte ha skett i Norden, där satanism generellt, åtminstone på ytan, är betydligt mindre politisk än i USA. Faktum är att den nordiska satanismen i sina olika varianter mestadels bemödat sig om att (säga sig) vara opolitisk. Enär synen på islam i

⁴ På sin blogg skriver Vera: “I think a good approach might be to empathize with their concerns about Islamism (which I share) and point out that there are many Muslim reformers and Muslim moderates who are not just *different from* Islamists but also *our natural allies against* Islamism and against the more repressive and retrograde forms of Islam” (<https://dvera.wordpress.com/2008/04/25/islamism-bigotry/>). I ett tidigare inlägg skriver hon “ (...) Muslims in general, including the more moderate and reformist Muslims, have themselves been the target of a lot of bigotry here in the U.S.A. We need to oppose that, too”: <https://dvera.wordpress.com/2008/04/23/islam-and-bigotry/>. Samma idéer framhöll Vera när jag vid flera tillfällen intervjuade henne under fältarbeten i New York under 2010 och 2011.

⁵ Detta har förstås heller inte gått islamfientliga grupperingar förbi: <https://www.jihadwatch.org/2015/11/satanists-reach-out-to-muslims-in-u-s-who-fear-backlash> För några insiktsfulla forskarbetraktelser över The Satanic Temple, se <https://blog.oup.com/2015/12/satanist-politics/>.

högsta grad är en *politisk* fråga mer än en “religiös”, blir den problematisk att befatta sig med för den majoritet satanister – i synnerhet de teistiskt inriktade – och left-hand path-utövare som vill stå helt vid sidan av de dagspolitiska debatterna. Vi återkommer till detta nedan. Hållningen gällande islam hos nordiska ateistiska satanister tycks, som vi ska se, oftast ligga påtagligt nära den hos Church of Satans officiella språkrör. Det är därför rimligt att tänka sig att den nordiska inställningen i hög grad determineras av impulser just från Gilmore och andra.

RENA SVERIGE OCH BRÄNN MOSKÉERNA: LORD BELIAL-KONTOVERSESEN

Något tämligen annorlunda från den livsbejakande, hedonistiska och mer eller mindre ateistiska Church of Satan är den nordiska (egentligen främst norsk-svenska till en början) black metal-miljön. Denna uppstår omkring 1990 och är istället fokuserad på teistisk satanism, hyllande av ondska och en bitvis närmast asketisk, självplågande livshållning (Faxneld 2015a; Faxneld 2015b). Ser man till dess utveckling åren 1990–2016 kan en förskjutning iakttas, där islam (på kristendomens bekostnad) mer och mer blir “huvudfiende” för somliga inom scenen. Detta följer i stort sett utvecklingen bland exempelvis mer radikala typer av ateister, vissa sorters liberaler med mera. Allt detta är, skulle jag hävda, i sin tur kopplat till förändringar i migrationsflöden och högerpopulistiska partiers uppgång. Det är dessa yttre faktorer, snarare än någon dynamik specifikt inom black metal-miljön, som fått upp islam på dagordningen. Att miljön konstant omfamnat det som skapar kontroverser gör det logiskt att man lagt till muslimhat i sina provokativa häxbrygder på senare år, när detta blivit en svårhanterad fråga i offentligheten.

Ett flertal black metal-band har spelat in låtar som attackerar islam. I Norge återfinns Taakes låt “Orkan”, från skivan *Noregs vaapen* (2011), som jag återkommer till nedan. Utanför Norden kan nämnas exempelvis belgarna Ancient Rites med låten “Blood of Christ (Mohammed Wept)” på skivan *Blasfemia Eternal* (1996), där följande textrader återfinns: “Oh beautiful sight, mohammed being poisoned... / Bible or Koran: Pa-

thetic book of lies! / (...) / The blood of God on my skin / The blood of Allah on my hands.” Även ett av det tidiga 90-talets mest framgångsrika svenska band inom extrem metal (i detta fall death metal), Dismember från Stockholm, angrep islam vid ett tillfälle. Detta skedde i låten “Death Evocation” (ursprungligen från demon *Dismembered*, 1988, ingår i nyinspelning som bonusspår på 1996 års nyutgåva av debutalbumet *Like an Ever-Flowing Stream*), i vilken följande textrader gutturalt gurglades fram: “The star and the crescent moon / Symbol of slavery / Soaked in blood / Throughout history / (...) / Garbage, Holy verses of the Koran.” Detta höjde inte många ögonbryn vid tillfället (däremot blev det ett åtal för spridande av obscen material i Storbritannien på grund av splatterfilmsinspirerade omslagsfoton och en annan låt på samma skiva, “Skin Her Alive”) (Ekeroth 2006:221–223). Något helt annat skedde 2002, när en antimuslimsk låt komponerad av det svenska black metal-bandet Lord Belial utlöste omfattande kontroverser, vilka jag nu ska titta närmare på som en fallstudie. Helt tydligt hade islam fått en helt annan laddning i det offentliga samtalet år 2002 jämfört med 1988 eller 1996, en laddning som kristendomshat inte haft på samma sätt. Detta återspeglades följdriktigt i diskurser relaterade till metalmiljön.⁶

Lord Belial grundades i Trollhättan 1992 och gav 1995 ut debutalbumet *Kiss the Goat* på det (vid den tidpunkten) prestigefyllda svenska bolaget No Fashion. Bland andra den inflytelserika konstellationen Dissection, som senare skulle bli ökända för sin frontfigurs inblandning i ett uppmärksammat homofobiskt mord, hade tidigare gett ut en skiva där. När Lord Belials fjärde album (*Angelgrinder*) år 2002 skulle ut-

⁶ Av en eller annan anledning har uppmaningar att dräpa alla kristna inte tagits på något större allvar, ens efter de många kyrkobränderna på 1990-talet. Det har förekommit att kristna debattörer argumenterat för att satanisters utfall mot deras religion borde klassificeras som hatbrott/hets mot folkgrupp, men några problem bland metal-nischade skivbolag eller hos konsertarrangörer och dylikt har det relativt sällan orsakat banden. Ett exempel på det förstnämnda är gymnasieläraren och författaren Håkan Arlebrands uttalande i den kristna tidningen *Dagen* 2003: “Jag har hört oerhört grova uppmaningar till våld mot kristna. Det borde räknas som hets mot folkgrupp och det är märkligt att det inte fått större uppmärksamhet”: <http://www.dagen.se/satanister-inleder-charm-offensiv-1.242975>.

komma på bolaget uppstod dock problem eftersom No Fashion vägrade att låta dem ha med låten “Purify Sweden”, som Daniel Ekeroth i sin bok *Swedish Death Metal* beskriver som en “fascist song”, och de lämnade efter detta bolaget (Ekeroth 2006:385).⁷ Låten släpptes som en singel på annat håll. Begreppet fascist är måhända lite oprecist i sammanhanget, men nationalistisk och islamofobisk⁸ kan låttexten säkerligen klassificeras som utan större tvekan:

Sweden, mighty Sweden
The time has come for war
We must purify this land
These plains of forgotten glory

We must Unite!

Upon the mountains we shall stand
Guarding what must be ours alone again
Exterminate those who oppose us one by one
This is our land which must be purified

Purify Sweden!
Destroy all which is dedicated to god
Purify Sweden!
All fucking mosques must burn
Purify Sweden!
Molest all islamic believers
Purify Sweden!

⁷ Om dessa händelser, se även intervjun (2002) med Tomas Backelin på: <http://www.metalcentral.net/intervjuer/852-thomas-lord-belial>.

⁸ Begreppet islamofobi är måhända något bristande i exakthet, men jag använder det likafullt här då det är så väletablerat. Det betecknar helt enkelt starkt antimuslimska uttryck, och är att jämföra med termer som antisemitism eller antiziganism, men ska inte förstås som att det (nödvändigtvis) indikerar något patologiskt (jfr klaustrofobi, ophidiofobi, etc) i strikt mening. För en kritisk diskussion av begreppet, se Otterbeck & Bevelander 2006.

dīn 2/2017

Apostolic fathers must die

Fearless we stand amongst those we hate
Proud we'll stand as we walk our land alone again
Buddha, allah and jesus fucking christ – the whore!
Must be erased from the memories of every Swedish born

We must Unite!

So hear us now – swear allegiance in the name of all Swedishness
Under the banner of the land of Sweden you all must fight or die
Let your hate rise with fury, let your fury show you the way
Guard and cleanse our land which must be ours alone again

Purify Sweden!
Destroy all which is dedicated to god
Purify Sweden!
All fucking mosques must burn
Purify Sweden!
Molest all islamic believers
Purify Sweden!
Apostolic fathers must die

Let the cleansing begin!!!⁹

Buddha och Kristus angrips också i texten, men mest centralt är som synes hatet mot islam. Det är specifikt moskéerna som ska brännas. Upprepade gånger lyfts det också fram hur “mäktigt” Sverige är, att lyssnaren måste kämpa under den svenska fanan för att vakta och rensa landet som åter ska bli “vårat” (och endast vårat!), samt att Buddha, Allah och Kristus ska avlägsnas från de “svenskföddas” minne (motiv som helt saknas i den ovannämnda Dismember-låten). Lord Belial-tex-

⁹ *Purify Sweden, 7” EP*, Metal Fortress Productions, 2003.

tens två mest framträdande teman är således ett slags etnonationalism (“ras” nämns inte specifikt, varför det kollektiv som ska “återta” och “rena” landet får förmodas vara ett etniskt snarare än rasmässigt sådant) parad med fräna angrepp på islam. Att detta orsakade en del starka reaktioner även inom en genre som odlar det kontroversiella är kanske inte helt förvånande. De exakta skälen återkommer vi till strax. En storm av kritik utbröt hur som helst, och Lord Belial såg sig tvungna att försvara sig. I ett pressmeddelande från bandet kungjorde gitarristen och sångaren Thomas Backelin därför följande:

I have seen that lots of people are referring to us as nazis/rasists [sic], (...) I am just so sick and tired of people calling us Nazis just because of ONE fucking song, namely “Purify Sweden” (which does NOT contain Nazi/racial lyrics). I want to state once and for all that LORD BELIAL isn't [sic] Nazi or support any Nazi/racist organizations or anything like that, we play metal and we stand for what we believe and we do not believe in putting people down because of their skin color. The controversial [song] title is our way of shocking people to get their attention, but most people has just seen the title and assumed that it is just Nazi or something, which is very wrong! I myself is [sic] certainly not an Aryan guy with my dark hair and brown eyes, so why the hell would I salute a Nazi way of thinking that in the end would lead to my own demise???? It does not make any sense. And by this statement, I hope that some of you out there understand that the complex and hateful meaning of the text in “Purify Sweden” is directed to the overwhelming flood of religions in our country.¹⁰

Tvetydigheten är påfallande här, och blir särskilt framträdande i den sista meningen. Det är något yttre, främmande och negativt som har kommit till Sverige, vilket måste avlägsnas och utplånas. Detta något är en flodvåg av religiositet (läst mellan raderna islam) som hotar nationen. Det upprepade understrykandet av att man inte är nazister eller rasister är förstås delat med den politiska miljö (där exempelvis Sveri-

¹⁰ <http://www.blabbermouth.net/news/lord-belial-we-are-not-nazis/>.

gedemokraterna och publikationer som *Avpixlat* och *Nya Tider* är framträdande) som något år senare kom att få sådant genomslag i Sverige. Få däri identifierar sig i dag som rasister eller nazister, ens i de politiska strömningar vilka innehåller idéer som många utomstående skulle klassa som tydligt rasistiska (för en diskussion, se Strømmen 2012). Att texten till "Purify Sweden" kombinerar nationalism med specificerandet av islam som en huvudfiende (och t.o.m. uppmaningar att bränna moskéer) pekar därför i någon mening mot rasistiska diskurser. Detta ställde sig Lord Belial dock helt frågande inför. I en intervju kunde trummissen Mikael Backelin således säga följande:

It was too bad that they decided to ban that song. It is a total lack of respect from the label. We are writing our songs based upon what we think about things, from our point of view. Music is a form of art and ones [sic] constitutional right is the "freedom of speech". But as we have said before: Lord Belial is NOT a political band and the song "Purify Sweden" is not a political song. There is nothing in that song that judge [sic] people for their skin-colour or their race. It's about our hate towards religion.¹¹

Här framträder tre huvudteman:

- 1) låten ska ses som skyddad av yttrandefriheten
- 2) hatet man uttrycker riktar sig inte mot en viss "ras", utan mot "religion".
- 3) bandet är inte politiskt (och religion är inte ett politiskt tema i deras ögon)

Yttrandefrihet (1) är en konfliktyta som också på senare tid kommit att förknippas i hög grad med den nya extremhögern, som åberopar den strategiskt. I relation till islam är detta i Sverige förstås också omdebatterat även exempelvis gällande Humanisterna, men förbindelsen tycks i Lord Belials fall, med tanke på den militaristiskt nationalistiska inramningen, snarare gå till extremhögern. Detta gäller oaktat de demen-

¹¹ <http://www.firegoat.com/eng/?id=3&d=23>.

tier bandet framför, eftersom de (möjligen oavsiktligen) likafullt skriver in sig själva i en sådan diskurs.

Förskjutningen (2) från ett fokus på “ras” till ” “eticitet” eller “religion” (där det sistnämnda förstås är intimt sammanlänkat med etnicitet och de två kan bli närmast utbytbara kategorier) är en allmän tendens inom högerextrema miljöer under de senaste decennierna. Detta har skapat debatt kring vad som utgör legitim religionskritik och vad som övergår i sådan uppdaterad rasism, där den aktuella låttextens islamhat kombinerat med hårdför nationalistisk retorik återigen utgör en kombination vilken sammantaget för innebörden i riktning mot högerextrema diskurser.

OPOLITISKT ISLAMHAT? LORD BELIAL OCH POLITIKENS PARADOXER

Just understrykandet av bandets opolitiska natur (3) återkommer även i andra intervjuer. Så här kan det exempelvis heta: “The lyrics to ‘Purify Sweden’ have nothing at all to do with politics. Lord Belial doesn’t deal with politics at all, never has and never will.”¹² I en annan intervju med Mikael Backelin fick han frågan om kontroversen ökade bandets berömmelse, och svarade:

I don’t think it has increased our [sic] fame or [sic] anything, maybe just that more people call us fascists and stuff like that hahaha, but to be honest I don’t give a shit... It is just ridiculous to call a band for [sic] fascists just because of one fucking song that contains the (forbidden?) words; Allah, Muslims and Sweden ... combine those words and add “purify”, ’ “burn” etc, and you will be a political band ...? Strange ...¹³

Gång på gång fjärmar man sig alltså från att vara “politiska.” När den nordiska black metal-scenen uppstod omkring 1990 vände sig dess främste ideologiproducent, Øystein Aarseth (1968–1993), starkt mot

¹² <http://musica.mustdie.ru/en/articles/1/55322/>.

¹³ <http://web.comhem.se/~u70900837/interview-lordbelial.htm>.

just de politiska låttexter som skrevs av vissa death metal-band, som han tyckte alltmer börjat likna politiserade musikformer som punk och hardcore. Riktig death/black metal skulle inte ha något med politik att skaffa, utan skulle sätta dyrkan av döden, djävulen och ondskan högst, slog han fast (*Close-Up*, nr. 4, juni 1992:11–12).¹⁴ Musiker i denna genre som blandade in politik (exempelvis kritik av storbolag som Coca-Cola och skövling av regnskog, som svenska bandet Therion gjorde) blev därför utsatta för mordhot och kallades pejorativt för “life metal” (Johannesson & Klingberg 2011:145, 149–150, 154, 159). Lord Belial vill förstås inte hamna i den föraktade life metal-kategorin och distanserar sig således konsekvent från det som de uppfattar som “politiskt.” Att det sedan finns påtagliga politiska implikationer i det som man ger uttryck för förbigås med tystnad eller förnekas. Detta blir också ett bekvämt sätt för black metal-musiker att kunna säga magstarka saker, men använda det “opolitiska” som en sköld mot påföljande kritik. Hur Lord Belial själva än uppfattar sin antimuslimska, nationalistiska retorik så har den likafullt sin givna plats inom ett specifikt politiskt fält.

Lord Belial-affären följer ett mönster som senare upprepats. I en norsk kontext kan nämnas black metal-bandet Taakes låt “Orkan”, från skivan *Noregs vaapen* (2011). De avslutande textstroforna i denna lyder “Til Helvete med Muhammed og Muhammedanerne / Utilgivelige skikker / For det ulmer i efterkrigstid / Vintersolen går opp i vest / For de som brenner flagget vårt / Svin / Feltherrenes vitnesbyrd / Hardt mot hardt nu våkner snart / Norge.” I stort sett är detta samma textinnehåll som i Lord Belials “Purify Sweden” – en uppmaning till militant re-nande av nationen kombinerat med hat mot muslimer. Skivan nominerades till Spellemanspriset i Norge och drog då till sig negativ uppmärksamhet bland annat från arabiska tv-kanalen Al Arabiya. Bandet svarade med att hänvisa till yttrandefrihet och att sända ut ett pressmeddelande mycket likt Lord Belials, där de bland annat skrev: “Taake

¹⁴ Paradoxalt nog var Aarseth själv engagerad i en radikalkommunistisk rörelse, men ursäktade detta med att kommunism skapade misär och lidande för människor (varför han romantiserade länderna bakom Järnridån, i synnerhet Albanien), ibid.

has never been a political band, and we do not encourage either violence or racism.”¹⁵ Parallellerna till Lord Belial-affären är närmast övertydliga.

IBLIS-DYRKARE, METALLISK MIGRATION OCH INTERNETFORUM

Viss uppmärksamhet har på senare år också givits åt black metal-band från Mellanöstern som angriper islam.¹⁶ Här finns dock en del allvarliga frågetecken. Ett av de mest omdiskuterade banden är Seeds of Iblis, som nådde ett slags smärre internet-berömmelse genom utgåvor som sjutumsingeln *Jihad Against Islam* (2011), vilken bland annat innehåller låten “Sex with Muhammad’s Corpse.” Enligt egen utsago ska detta band, lett av sångerskan “Anahita”, husera i Irak och agera underjordiskt för att undvika att bli mördade för sina åsikter.¹⁷ Bland annat faktumet att bandfotona olovligen lånats in från obskyra, västerländska black metal-band (och alltså föreställer helt andra personer) pekar dock på att bandet är fiktivt, och, som en granskande artikel uttrycker det, “Anahita could be a 40-year-old white guy from Georgia.”¹⁸ Oavsett hur det förhåller sig med den saken, har det bevisligen skett i flera fall att musiker inom extrem metal, på grund av sitt engagemang i förbjuden musik, tvingats fly från Mellanöstern.¹⁹ Här kan nämnas det iranska bandet Knight of Fire, vars medlemmar 2002 flydde till Sverige.²⁰

Det har i diskussioner inom metalmiljön framhållits att det är en

¹⁵ https://www.ultimate-guitar.com/news/general_music_news/norweigan_black_metal_bands_anti-islamic_lyrics_causes_outrage.html. <https://www.thelocal.no/20120105/anti-islam-lyrics-no-barrier-to-norway-music-prize->

¹⁶ https://www.vice.com/en_se/article/anti-religious-black-metal-band-in-saudi-arabia-666.

¹⁷ <https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2012/07/when-black-metals-anti-religious-message-gets-turned-on-islam/259680/>.

¹⁸ <http://metalluminati.com/anti-islamic-black-metal-band-from-iraq-a-hoax/>.

¹⁹ För en diskussion om metalmusikens ofta pressade position i den muslimska världen, men även hur denna position inte är så entydigt oppositionell som man kan tro, se Karlsson 2010. En större viktig studie är LeVine 2008.

²⁰ <http://www.omvarlden.se/kultur/2009-2014/Hard-censur-for-muslimsk-metal/>. <http://situationsthlm.se/artikel/strangar-for-frihet>.

stor skillnad mellan när ett band i Mellanöstern uttrycker sitt hat mot islam – vilket, av den som är lagd så, kan uppfattas som ett ädelt och hjältemodigt uppror mot överheten – och då ett band med vita européer/amerikaner gör det. I det senare fallet finns, menar somliga, en risk att det mer handlar om en förtäckt rasism mot de (huvudsakligen icke-vita) muslimerna i Europa och USA.²¹ En logisk följdfråga blir då hur man ska se på band som emigrerat till Väst från muslimska länder (exempelvis Knight of Fire i Sverige tycks dock, ska understrykas, inte ha alls lika stark uttalad antipati mot islam per se, utan är främst kritiska mot den iranska regimen). Vore det oproblematiskt för dessa att skriva låtar som “Sex with Muhammad’s Corpse” i sina nya hemländer, där islam – istället för att vara hegemonisk statsideologi – har en ställvis svår och utsatt position? Eller riskerar de då att spåda på (kryptorasis-tiskt) hat mot muslimer? Frågan är inte okomplicerad och kommer säkerligen framöver att bli ett debattämne inom metalmiljön såväl som utanför den. Diskussionerna kring Seeds of Iblis visar att det finns personer i miljön som är villiga att problematisera islamfientliga texter, etnicitet och makthierarkier. Det välkomnande mottagande Knight of Fire-medlemmarna, som även är professionella gitarrbyggare, har fått bland metalmusiker i Sverige indikerar en öppen och icke-rasistisk attityd i sammanhanget.

Allt är dessvärre inte fullt lika rosenskimrande. Också om vi bortser från radikala randfenomen, som så kallad NSBM (National Socialist Black Metal, en relativt sett mycket liten undergenre; se Johannesson & Klingberg 2011:263),²² rymmer vissa sektorer inom metalmiljön, i synnerhet sådana fokuserade huvudsakligen på black metal, en betydligt mer fientlig generell hållning gentemot islam och personer från mellanöstern i stort. På diskussionsforumet Nuclear War Now (vilket är tämligen betydelsefullt i miljön) återfinns en 19 sidor lång tråd (aktiv 20–22 september 2015) om islamfientlig metal. Den inleds med ett par sidor tips om band och skivor, men övergår sedan i omkring 16 sidor

²¹ <https://isleyunruh.com/racist-roots-new-wave-anti-islamic-black-metal/>.

²² Det enda mer framgångsrika band som i någon mån (texterna har dock inte sådant innehåll) kan räknas till denna genre är Varg Vikernes ökända Burzum.

som i princip uteslutande består i att ett stort antal forummedlemmar beskriver hur islam förstör Västvärlden. Sverige återkommer som ett exempel på var situationen är särskilt akut, både i inlägg skrivna av svenskar och av personer med annan nationalitet. Exempelvis kommenterar användaren “Midgetviolence”, när en röst höjs för att invända mot störtfloden av muslimhat: “Living in ‘Little Mogadishu’ in Stockholm I don’t really share your ‘optimism’ [regarding] the 100k arabs coming to Sweden this month.”²³ Andra personer fyller i, som användaren “Woundfucker” från Kroatien vilken anser att “Sweden is pretty much fucked up beyong [sic] repair.”²⁴ De som skriver i tråden tycks ganska överens om att en omorientering bör ske inom black metal-miljön. Följande inlägg, från användaren Woodpath (ingen nationalitet angiven), är härvid representativt: “Any band bothering with ‘anti Christianity’ in 2015 is humorous. The liberal left, from Hollywood to politics, is anti Christian. It is as mainstream as mainstream gets. Time to face the real problem: Islam.”²⁵

ATEISM, ONDSKA OCH ALLAH

Låt oss kort återvända till Lord Belial. Den hållning bandet ger uttryck för i intervjuer är, de djävulshyllande texterna och dito ikonografi på omslag och annat till trots, mer antireligiös än satanistisk. Mikael Backelin förklarar i en intervju:

I was very interested in religion (of all kinds) when I was in school, but I was never a “believer” of anything of it. I realized quite early what kind of bullshit and weakness religion was built upon. I don’t believe in anything that I can’t see with my own eyes so to speak, I am not religious at all, I

²³ <http://nwnprod.com/forum/viewtopic.php?t=51159&postdays=0&postorder=asc&start=150>.

²⁴ [Http://nwnprod.com/forum/viewtopic.php?t=51159&postdays=0&postorder=asc&start=15&sid=d421a41fdb10b5287a703e71fb8922c1](http://nwnprod.com/forum/viewtopic.php?t=51159&postdays=0&postorder=asc&start=15&sid=d421a41fdb10b5287a703e71fb8922c1).

²⁵ <http://nwnprod.com/forum/viewtopic.php?t=51159&postdays=0&postorder=asc&start=45>.

don't think there is anything or anyone that rule the earth more than just myself, I am the creator of my own life if you know what I mean? What I do today have an effect on my life tomorrow... In some ways my thoughts and beliefs are the same with those of Satanists, but I prefer to stand for myself and I don't want to be put in a category that I can't stand behind for 100%. I am just anti-religious to keep it short and simple.²⁶

Här ligger Backelin, på ett sätt som är relativt ovanligt (men avgjort inte unikt) bland black metal-musiker, nära en LaVey-/Church of Satan-artad religionskritik med en individualistisk, ateistisk inramning. Flertalet av genrens mer inflytelserika artister är (eller var åtminstone i början av sin karriär) istället *teistiska* satanister, vilka dyrkar Satan som ett andeväsen och hyllar ondska som ett överordnat värde. I mina intervjuer med sådana black metal-personer framträder intressanta paradoxer kring hållningen till islam. Kanske har det här också spelat in att informanterna tycks medvetna om att frågan är känslig bland religionsforskare och att dessa tenderar att ta tydlig ställning mot islamofobi. Ofta har en påtaglig nervositet därför dykt upp när islam kommer på tal och informanterna har blivit avvaktande och undanlidande i sina svar. Det går inte med säkerhet determinera att detta indikerar att de därmed har starka uppfattningar i frågan som de är ovilliga att uttrycka i samtal med just en forskare. Det förefaller mig dock vara ett ej helt orimligt antagande att så är fallet. Alla informanter har emellertid inte detta försiktiga sätt och vissa framlägger ogenerat rent rasistiska åsikter. Ett exempel ur en intervju är när en black metal-satanist, som deklarerat att han har ondskan som sitt högsta ideal, just förklarar sin syn på kristendomen som en svag religion som hjälper de som borde gå under, men som han har viss respekt för på grund av fenomen som exempelvis "inkvissionens grymheter."

Jag: Så om du ser så kristendomen som helhet så, då... hur ser du i sådana fall på, ja, andra religioner, låt säga islam?

Informant: Islam? Islam har fan inget här att göra. Kristna är mest

²⁶ <http://web.comhem.se/~u70900837/interview-lordbelial.htm>.

veka as numera, men muslimer är ena jävla kackerlackor. Skitar ned och snattar och våldtar och jävlas och... De har inget här att göra, de kan åka hem till sina soptippsländer. Huckelkärringarna borde man slänga på bål.

Jag: Okej, själva religionen då?

Informant: Den ultimata underkastelsen, vad kan man säga?
[tystnad]

Jag: ...så det är en väldigt dålig religion, menar du?

Informant: Ja, det kan du ju fan skriva upp. Sjuka fantasier som gör folk till terrorister och pedofiler.

Jag: Du nämnde förut att du dyrkar ondskan som ideal, är inte terror bra i sådana fall?

Informant: På ett plan, ja. Men muslimer är ohyra. Sådan utrotar man, om du fattar (intervju med informant XIII, mars 2015).

Islam var dock inte en huvudfråga som jag var ute efter när jag gjorde denna intervju, så jag följde inte upp detta vidare, utan bytte här ämne i frågorna. En tendens i mina intervjuer (där islam kommer på tal i tio av de 14 djupintervjuer jag totalt gjort med black metal-personer, mellan 1999 och 2015) är att då islam förs på tal kollapsar onskediskursen och hela den esoterisk-satanistiska inramningen till förmån för andra diskurser.²⁷ Dels en stereotyp religionskritisk diskurs (som rimmar illa med den ondskehyllande teismen) och dels en etnonationalistisk eller rasistisk diskurs (som i övrigt är helt frånvarande i samtalet). Jag har hittills inte påträffat någonstans, varken bland informanter jag intervjuat eller i exempelvis låttexter, att islamhatet får en esoterisk, satanistisk inramning. Det är inte på grund av att Mörkrets Herre önskar att islam ska utplånas som man hatar religionen i fråga (något som personerna inte sällan kan hävda när det gäller motstånd mot kristendomen). Skälen är snarare helt världsliga, och passar i många fall illa ihop med den eso-

²⁷ Paradoxer och självmotsägelser i varierande grad är förstås en del av alla (både troende och icke-troende) människors sätt att tänka och resonera kring tillvaron. Detta är således inget unikt för black metal-satanisterna, men det jag vill lyfta fram här är hur vissa specifika teman (som islam) får de dominerande inslagen i den aktuella diskursen att på ett talande sätt trängas undan när de aktualiseras.

teriska världsbild som i övrigt framförs. Möjligen kan det anföras att islam är det yttersta uttrycket för en "slavmentalitet" som satanisten utgör antitesen till, men ofta görs då tillägg som har helt andra bevekelsegrunder.

BERÖRINGSSKRÄCK OCH STÄMPLAR: ATEISTISKA SATANISTERS ISLAMSYN

Jag har också, i mindre omfattning, intervjuat och utväxlat mejl med ateistiska satanister (samt därutöver haft en lång rad informella konversationer med sådana i både Sverige, Norge och Danmark). I allmänhet är dessa i samtal mer öppna och spontant skeptiska eller negativa gällande islam än de teistiskt inriktade. De sistnämnda kan istället börja tala om "mörka" aspekter av "heretisk" eller "esoterisk" islam (exempelvis olika typer av sufism), eller arabisk folkmagi, som de finner tilltalande. För ateistiska satanister, däremot, tycks islam enbart upplevas som en mer radikal manifestation av de teistiska villfarelser de anser att kristendomen utgör. En 42-årig svensk man som är Church of Satan-medlem, aktiv i organisationen sedan år 2000 och innehavare av graden "Warlock", uttrycker följande om islam:

Jag ser på islam som en förtryckande religion bland andra. Den har dock seglat upp som ett större hot mot individuell frihet än vad kristendomen är i den form man praktiserar den idag, åtminstone i stora delar av vårt land. Tänker här på hur diverse muslimska samfund uppburit statligt stöd under årtal alltmedan de bjudit in predikanter som torgfört åsikter som kringskärr kvinnors rättigheter och manat till hatbrott mot homosexuella. Hade motsvarande förfäktats av kristna församlingar hade fler reagerat. Nu har det funnits en beröringsskräck då många fruktat rasiststämpeln (E-post från "Warlock, 42", 29 juni 2017).

Han understryker i sitt mejl till mig vidare att satanister inom Church of Satan inte är en homogen grupp: "Vi delar vad man med samtida terminologi benämmer en gemensam värdegrund men utöver den så finns det väldigt många olika sätt att vara satanist vad gäller politisk in-

riktning och så vidare.” Därmed kan det också finnas vitt skilda förhållningssätt till islam. Mitt intryck från olika konversationer, såväl som Church of Satans hemsida,²⁸ är likafullt att den syn han uttrycker på islam är tämligen representativ också internationellt. Två andra svenska Church of Satan-satanister jag talat med nämnde även de just statligt stöd till muslimska samfund och “rasiststämpeln” som särskilda problem,²⁹ vilket säkerligen delvis hänger samman med specifikt svenska diskurser och förhållanden.

Huvudsakligen följer man dock den hållning som översteprästen Peter H. Gilmore och andra ledande amerikanska satanister brukar förfäktat. 42-åringen anser inte att det inom Church of Satan finns “något särskilt fokus på islam eller kritik som skiljer sig från den som kristna tokerier utsätts för (E-post från “Warlock, 42”, 29 juni 2017).” Här tror jag likafullt att det är värt att påpeka att hans eget uttalande, att islam är “ett större hot mot individuell frihet än vad kristendomen är i den form man praktiserar den idag”, verkar spegla en allmän attityd bland hans bröder och systrar i den amerikanska djävulskyrkan. Med det sagt har sådana påståenden, som är återkommande, ännu inte lett till någon konkret omorientering när det gäller vilka symboler man är inriktade på att häda och så vidare. Alltjämt är det kristendomen som står i Church of Satans skottglugg i det avseendet, varför 42-åringens bild i stort överensstämmer med mina egna observationer.

“MELLANÖSTERNES SATANISTER”: SYNEN PÅ YEZIDIER SOM ALLIERADE

En annan typ av narrativ i den esoteriska miljön inom vilka islam figurerar, på ett mer indirekt sätt, rör den kurdiska minoritetsgruppen yezidier. Denna finns huvudsakligen i Syrien, Irak samt Turkiet, och består

²⁸ <http://www.churchofsatan.com/throw-book-on-barbie.php>.<http://www.churchofsatan.com/religious-freedom-day.php>.

²⁹ E-post från man i 40-årsåldern (medlem i Church of Satan sedan “ett tiotal år”), 28 juni 2017, samt e-post från man i 30-årsåldern (medlem i Church of Satan sedan 2010), 25 juni 2017. Den sistnämnde fyllde i att man som god individualist helt enkelt fick “flytta från förorten” och då slapp problemen, varför han inte var “så särskilt bekymrad gällande islam.”

sannolikt av någonstans mellan 200 000 och 1 000 000 individer (Sorgenfrei 2017). Yezidierna har uppfattats som “djävulsdyrkare”, av både västerländska författare (se exempelvis Isya 1919 eller Anholm 2001) och anhängare av islam i hemländerna, vilket periodvis lett till mycket grymma förföljelser av dem i den muslimska världen. Skälet är att deras delvis sufiskt påverkade religion inbegriper vördandet av den fallne ängeln, *Malak Tā`us* (vars symbol är påfågeln), som yezidierna anser har förlåtits av Gud eller rentav belönats av denne för att ha varit den ende som bestod “monoteismtestet.” Det går dock avgjort ej att sätta något direkt likhetstecken mellan narrativen om denna gestalt och de om den kristna Satan eller muslimske Iblis, och det finns åtskilliga historiska oklarheter rörande dessa påstådda kopplingar (som många yezidier finner stötande) (Allison 2004). Bland satanister och left-hand path-utövare kan yezidier konstrueras som ett slags vördnadsbjudande “satanister”, vilka förföljs av en muslimsk majoritet i hemländerna på ett sätt som man menar påminner om hur “mörka” esoteriker förföljs av kristna kyrkor i Väst.

Oaktat att denna syn på yezidiernas religiositet är tämligen grundligt förfelad, så finns här något talande gällande kulturell appropriering, kvardröjande orientalistiska troper och vurmen för exotism hos många av dagens esoteriker. Indirekt tenderar det också att spegla en mycket negativ islamsyn. När jag talat med olika typer av mörkmagiker, left hand path-utövare och satanister i Sverige så har flera gånger yezidierna dykt upp som ett slags tänkt motsvarighet i Mellanöstern. Detta kommer då in i samtalet på olika sätt, inte nödvändigtvis i samband med frågor från mig där islam nämns. Vid flera tillfällen anfördes de som en del i resonemang som ska påvisa de “mörka” andliga traditionernas uråldrighet och universella karaktär, då yezidier radas upp jämte indiska tantriker och (tänkt) fornnordisk kult av thursar. Här tenderar dock islam nästan alltid att nämnas som en förtryckare av yezidierna, ofta med paralleller till vilken roll informanterna menar att häxjägare och andra spelat i Väst. Underförstått finns en islamkritik genomgående inbyggd i sådana uppfattningar, och ibland fällt ytterligare kommentarer om islams “förtryckande” karaktär eller dess position i Sverige.

Påfågelsbild (en yezidisk referens) i Dragon Rouges moderloge i Stockholm. Foto taget i samband med studiebesök i logen vid konferensen Contemporary Esotericism, (Stockholms universitet, 2012). Foto av författaren.

En grupp som nyttjat det yezidiska temat i många år är den “mörk-magiska” orden Dragon Rouge, grundad i Stockholm vid årsskiftet 1989–1990 och med Thomas Karlsson (f. 1972) som ledare.³⁰ I texter skrivna av ledande Dragon Rouge-medlemmar dyker islam huvudsakligen upp när de abrahamitiska religionerna dryftas, och klumpas då ihop med kristendom och judendom som förtryckande “right-hand path-religioner” (det vill säga motsatsen till allt det som left-hand path står

³⁰ Orden har under gångna år som mest haft omkring 500 medlemmar (Granholt 2008:109), men våren 2017 lämnade många av dem organisationen. Dragon Rouge, som fortfarande leds av Karlsson, genomgår nu en omorganiseringsfas och har i dag över 1 000 medlemmar, men nu betydligt fler utomlands än i Sverige. I samband med skrivandet av denna artikel har jag huvudsakligen kommunicerat med Thomas Karlsson, den alltså aktive medlemmen Axel (i synnerhet den sistnämnde vill jag tacka för grundlig genomläsning av texten) samt två av de ledande långtida medlemmar som nu lämnat gruppen (vilka önskar förbli anonyma). Tidigare har jag också intervjuat ett större antal personer i andra sammanhang.

för). På Dragon Rouges hemsida står följande:

I monoteistiska religioner som judendomen, kristendomen och islam har tonvikten legat vid en manlig himmelsgud, och andra övernaturliga väsen har uppfattats som djävlar. I synnerhet har den kvinnliga gudomliga makten blivit sammankopplad med den mörka sidan. Den ljusa sidan präglar de flesta former av massrörelser och exoteriska religioner, medan den mörka sidan betonar det unika, det avvikande och exklusiva.³¹

Tidigare angavs på hemsidan också att gruppen grundades “på inrådan av en krets äldre yezidisk-tyfonska magiker som överlämnade sitt magiska arbete med drakraftens uppväckande till sina yngre arvtagare”³² (denna text är i skrivande stund dock borttagen). De föregivna yezidiska rötterna är likafullt inte direkt ett huvudtema inom Dragon Rouge, även om förekomsten av en påfågelsbild i gruppens tempel i Stockholm utgör en yezidisk referens (till “påfågelsängeln” Malak Ṭā’us). Ett häfte betitlat *Yezidéerna*, skrivet av gruppens grundare Thomas Karlsson och utgivet i början av 90-talet, uppger vidare följande: “En skandinavisk organisation arbetade under ett antal år med att kanalisera (...) kraft från Yezidéernas torn till Norden. Ett arbete som sedan övertagits av Dragon Rouge” (Karlsson s.d.:8). Där förklaras också att “(d)en Yezidiska teologin är genomsyrad av mörkmagiska element” (Karlsson s.d.:6). Relaterat till den sammanklumpande kritiken av abrahamitiska religioner i citatet från hemsidan indikerar detta ytterligare att man ser sig själva som ett slags motrörelse till *alla* de monoteistiska religionerna och därför identifierar sig med yezidier som en motsvarighet till den egna “mörka” andliga praktiken. I en informell konversation med mig (Stockholm, oktober 2016) kallade två veteranmedlemmar av Dragon Rouge också berömmande yezidierna för “Mellanösterns satanister.”

Sådana uppfattningar har förmodligen ytterst sina rötter i sensationalistiska orientalistiska reseskildringar, där särskilt äventyraren och

³¹ <https://www.dragonrouge.net/swedish/filosofi.html>.

³² <http://www.dragonrouge.net/swedish/allmant.htm> (10 februari 2013).

författaren William S. Seabrook (1884–1945) och hans bok *Adventures in Arabia* (1927) varit viktig (om Seabrook, se Faxneld 2006:195–197). Seabrook utgjorde ett av skälen till Anton LaVeys fascination för yezi-dier, som kommer till uttryck i hans manual *The Satanic Rituals* (1972). Den satanistiske översteprästen betecknar dem där som “heretics who survived eight centuries of cruel Christian and Moslem persecution” och vänder sig mot “attempts to whitewash the religion and deny that it was Devil worship” (LaVey 1972:151, 153). I boken tillhandahålls också en föregivet yezidisk ritual, baserad på Isya Josephs bok *Devil Worship: The Sacred Books and Traditions of the Yezidiz* (1919), en ålderstigen monografi som, milt uttryckt, är föga vederhäftig.³³

Redan Aleister Crowley (1875–1947) hade hänvisat till yezidierna och hävdade att deras gudom var densamma som entiteten Aiwass som skulle ha dikterat *Book of the Law* (den centrala skriften i Crowleys religion thelema) för honom 1901. Hans syn på yezidier kan ha varit präglad av teosofernas chefsideolog H.P. Blavatsky (1831–1891), som utmålade dem som satanister (Churton 2012:181–182, 191).³⁴ Crowleys lärjunge Kenneth Grant (1924–2011) tillägnade långt senare yezidierna ett helt kapitel i boken *Outer Gateways* (1994), som även detta, liksom LaVeys ritual, mestadels bygger på Josephs verk från 1919.³⁵ Inom den s.k. Sabbatic Witchcraft-traditionen i England (ett slags left-hand path-version av modern häxkonst) är en viss Andrew Chumbley (1967–2004) ett viktigt namn, som hämtat inspiration från Mellanöstern på olika sätt. Chumbley var 1993–1999 medlem av Grants organisation Typhonian OTO, vilket syns i de texter han producerade (Evans 2007:339). I hans

³³ Se vidare kommentarerna från den f.d. Church of Satan-medlemmen (sedermera grundare av Temple of Set). Michael Aquino: https://www.bibliotecapleyades.net/cienciareal/crystal_tablet/tsr106.htm.

³⁴ I sin något konfessionellt/teologiskt vinklade analys (som avviker kraftigt från flertalet av de andra texterna i samma bok, som är strikt akademiska) håller Churton det för mindre troligt att Crowley avseende synen på yezidierna var påverkad av Blavatsky, något jag å min sida *inte* tycker förefaller helt osannolikt. Värt att nämna är att Crowley främst ville lyfta fram en påstådd sumerisk koppling genom att nämna yezidierna, även om han knappast heller var omedveten om gruppens diaboliska rykte.

³⁵ Ett flertal av Grants fotnoter hänvisar till Joseph.

andra bok, *Qutub: Also Called the Point* (1995), är den mytologiska inramningen till de antinomiska verserna och rituella praktikerna inlånad från arabiskt håll. Snarare än Satan talas det således entusiastiskt om Shaitan/Iblis och referenser till påfågelsymbolik förekommer också (exempelvis Chumbley 1995:3). Att antinomiska esoteriker, som ställer sig i opposition till de abrahamitiska religionerna, identifierar sig med yezidier är således en etablerad, om än inte central, trop inom den esoteriska miljön.

Tropen förs nu alltså vidare bland annat av grupper som Dragon Rouge, vilka dessutom spridit den ytterligare in i samtidens populärmusik och "occulture". Här kan nämnas det mycket kommersiellt framgångsrika metalbandet Therion, där Dragon Rouges grundare Thomas Karlsson under åtskilliga år skrev huvuddelen av texterna och i vilket den mångåriga ordensmedlemmen Christofer Johnson är kompositör och huvudfigur. 1993 gav de ut låten "Power Dance of the Yezidis" (på skivan *Symphony Masses: Ho Drakon Ho Megas*) och på albumet *Sirius B* (2004) återfinns "Melek Taus", där yezidierna kallas "[t]he offspring of Azael [sic]."³⁶

Johnson kom, ett antal år senare (2007 enligt egen utsago), att bli en aktiv medlem i Sverigedemokraterna (Johannesson & Klingberg 2011:266–268).³⁷ Hans engagemang i Dragon Rouge lyftes 2008 fram av journalister på *Internationalen* som granskade partiet, vilket ledde till syrliga blogginlägg från vänsterdebattörer om "Sverigesatanisterna" såväl som en polisanmälan riktad mot tidningen.³⁸ Till skillnad från sitt parti hade Johnson, liksom den orden han tillhör, dock inte gjort sig bemärkt för motvilja inför islam. I Dragon Rouge-diskurs omtalas islam i princip uteslutande som blott en i den trio av abrahamitiska religioner

³⁶ Även i Mellanöstern förekommer band som hänvisar till yeziderna, som bandet Dhul-Quarnayn från Bahrain. Detta förfaller dock, i ett slags intressant kulturell kretslopps-effekt, primärt vara filtrerat genom västerländska ockulta och populärkulturella förståelser av denna religiösa minoritet (Karlsson 2010:28–31).

³⁷ För dateringen av när han blev aktivt engagerad i partiet, se Johnssons egna kommentarer till detta blogginlägg: <http://canthateenough.blogspot.se/2008/10/1-rttshaverist-christofer-johnsson-i.html>.

³⁸ <http://blog.zaramis.se/2008/09/25/sverigesatanisterna/>.

man finner särskilt förtryckande, men utan att något specifikt sägs om just islam.³⁹ I Johnssons bok om magi, *Mörkrets stig* (1996, alltså långt innan hans intresse för Sverigedemokraterna), nämns islam inte alls. Indirekt dryftas islam ibland när yezidierna diskuteras inom Dragon Rouge, men det egentliga intresset riktas här trots allt mot de föregivna djävulsdyrkande fränderna. Karlssons häfte *Yezidéerna* tar exempelvis vid några tillfällen upp muslimsk förföljelse av yezidier, men utan att fördjupa sig nämnvärt i den saken.

AVSLUTANDE REFLEKTIONER

Med tanke på vilken central roll islam spelar i de flesta av offentlighetens religionsdiskussioner i dag, så är det kanske mest slående i de sammanhang som analyserats här hur *frånvarande* islam är. Endast när frågan lyfts explicit kommer åsikter fram (som mer ofta än sällan är starkt negativa), men det är överlag inte särskilt vanligt att något uttrycks angående denna religion (annat än i förbifarten) i böcker, låttexter eller annat material. Vad gäller just black metal-genren tycks dock en viss omsvängning vara på väg, där allt fler gör islam till måltavla.

En dämpande faktor bland vissa typer av satanister i USA kan vara den fundamentalistiskt kristna högerens utfall mot muslimer, som gör att de sistnämnda blir till "fiendens fiende." En viss igenkänning av retorik som tidigare riktats mot satanister som kulturella avvikare och påstått samhällshot uppstår också potentiellt. Därmed skapas indirekt, och något paradoxalt, en medvetenhet bland Djävulens trogna (åtminstone av vissa sorter) om den intolerans som ligger till grund för islamofobi. Huruvida en liknande utveckling är möjlig även i Norden återstår att se, men det förefaller mindre sannolikt. Trycket mot satanister från konservativa kristna är här obetydligt. Mer troligt är att tonen mot islam skärps bland satanister och left-hand path-utövare som redan tidigare

³⁹ Detta kan dock vara på väg att ändras. I ett inlägg på Facebook den 27 juni 2017 skriver Thomas Karlsson: "Next year Dragon Rouge will set up a working group for studying Left Hand Path and Draconian traditions in the MENA region and Muslim tradition. This is not isolated to Islam but also to parallel religious currents and pre-islamic mystery cults in those regions."

varit kritiska mot abrahamitiska religioner, men förut inriktat sig nästan uteslutande på kristendomen. Detta får sannolikt ytterligare syre från hur stor plats diskussioner av islam fortsatt upptar i den dagspolitiska debatt som många av dem så gärna vill fjärma sig från.

REFERENSER

- Allison, Christine 2004. "YAZIDIS i. GENERAL". *Encyclopædia Iranica* [online] URL: <http://www.iranicaonline.org/articles/yazidis-i-general-1>.
- Anholm, Maria 2001. *Jesidkurderna: (djävulsdyrkare)*. Apec, Spånga.
- Asprem, Egil 2014. "Beyond the West: Towards a New Comparativism in the Study of Esotericism". I: *Correspondences*, vol. 2, nr. 1, s. 3–33.
- Bevelander, Peter & Otterbeck, Jonas 2006. *Islamofobi: En studie av begreppet, ungdomars attityder och ungas muslimers utsatthet*. Forum för levande historia, Stockholm.
- Chumbley, Andrew 1995. *Qutub: The Point*. Fulgur, Chelmsford.
- Churton, Tobias 2012. "Aleister Crowley and the Yezidis". I: Bogdan, Henrik & Starr, Martin P. (red.), *Aleister Crowley and Western Esotericism*. Oxford University Press, Oxford, s. 181–207.
- Dyrendal, Asbjørn, Petersen, Jesper Aagaard & Lewis, James R. 2015. "Old Nick on the 'net: On Satanic politics" [online] URL: <https://blog.oup.com/2015/12/satanist-politics/>
- Ekeröth, Daniel 2006. *Swedish Death Metal*. Tamara Press, Johannehov.
- Evans, Dave 2007. *The History of British Magic After Crowley*. Hidden Publishing, Harpenden.
- Faivre, Antoine 1994. *Access to Western Esotericism*. State University of New York Press, Albany.
- Faxneld, Per 2005. "The pentagram-spangled Banner: Satanism i USA". I: Jonsson, Erik (red.), *Subaltern: Amerika*. H: Ströms, Umeå, s. 198–207.
- Faxneld, Per 2006. *Mörkrets apostlar: Satanism i äldre tid*. Ouroboros, Sundbyberg.

- Faxneld, Per 2010. "Inledning: Västerländsk esoterism?". I: Faxneld, Per & Fyhr, Mattias (red.), *Textens förborgade tecken: Esoterism i litteraturen*. H:Ströms, Umeå, s. 7–24
- Faxneld, Per 2013. "Intuitive, Receptive, Dark: Negotiations of Femininity in the Contemporary Satanic and Left-hand Path Milieu." I: *International Journal for the Study of New Religions*, vol. 4. nr. 2 (2013), s. 201–230.
- Faxneld, Per 2014. *Satanic Feminism: Lucifer as the Liberator of Woman in Nineteenth-Century Culture* (diss.). Molin & Sorgenfrei, Stockholm.
- Faxneld, Per 2015a. "Bleed for the Devil: Ritualized Self-Harm as Transgressive Practice in Contemporary Satanism, and the Re-enchantment of Late Modernity". I: *Alternative Spirituality and Religion Review*, vol. 6, nr. 2, s. 165–196.
- Faxneld, Per 2015b. "Kom, Ondska, bli mitt goda: Black metal-nyreligiositet och motdiskursens ordning". I: *DIN: Tidsskrift for religion og kultur*, vol. 17, nr. 1, s. 62–94.
- Granholt, Kennet 2008. "Dragon Rouge". I: Granholt, Kennet (red.), *Perspektiv på esoterisk nyandlighet*, Åbo Akademi, Åbo.
- Granholt, Kennet 2013. "The Left-Hand Path and Post-Satanism: The Temple of Set and the Evolution of Satanism". I: Faxneld Per & Aagaard Petersen, Jesper (red.), *The Devil's Party: Satanism in Modernity*, Oxford University Press, Oxford.
- Granholt, Kennet 2013. "Locating the West: Problematizing the western in western esotericism and occultism". I: Bogdan, Henrik & Djurdjevic, Gordan (red.), *Occultism in Global Perspective*, Acumen Publishing, London, s. 17–36.
- Granholt, Kennet 2014. *Dark Enlightenment: The Historical, Sociological, and Discursive Contexts of Contemporary Esoteric Magic*. Brill, Leiden.
- Grant, Kenneth, 1994. *Outer Gateways*. Skoob, London.
- Hanegraaff, Wouter J. 2012. *Esotericism and the Academy: Rejected Knowledge in Western Culture*. Cambridge University Press, Cambridge.

- Hanegraaff, Wouter J. 2015. "The Globalization of Esotericism". I: *Correspondences*, 3, s. 55–91.
- Johannesson, Ika & Klingberg, Jon Jefferson 2011. *Blod eld död: En svensk metalhistoria*. Stockholm: Alfabet.
- Joseph, Isya 1919. *Devil Worship: The Sacred Books and Traditions of the Yezidiz*. Richard G. Badger/The Gorham Press, Boston.
- Karlsson, Thomas, n.d. *Yezidéerna*. s.l.: s.n. (tidigt 1990-tal)
- Karlsson, Thomas 2010. "Metal och satanism i Mellanöstern: Religion och samhällskritik". I: *Aura*, nr. 2, s. 22–37.
- LaVey, Anton Szandor 1972. *The Satanic Rituals*. Avon: New York.
- LeVine, Mark 2008. *Heavy Metal Islam: Rock, Resistance, and the Struggle for the Soul of Islam*. Three Rivers Press, New York.
- Partridge, Christopher, Partridge, Christopher 2004–2005. *The Re-Enchantment of the West: Alternative Spiritualities, Sacralization, Popular Culture, and Occulture*, 2 vol., T & T Clark International, London.
- Petersen, Jesper Aagard 2011. *Between Darwin and the Devil: Modern Satanism as Discourse, Milieu, and Self* (diss.). NTNU, Trondheim.
- Sedgwick, Mark 2004. *Against the Modern World: Traditionalism and the Secret Intellectual History of the Twentieth Century*. Oxford University Press, New York.
- Sedgwick, Mark 2017. *Western Sufism: From the Abbasids to the New Age*. Oxford University Press, New York.
- Sorgenfrei, Simon 2017. "Yezider". I: Larson, Göran, Sorgenfrei, Simon & Stockman, Max (red.), *Religiösa minoriteter från Mellanöstern*. Myndigheten för stöd till trossamfund, Stockholm, s. 135–163.
- Stuckrad, Kocku von 2005. "Western Esotericism: Towards an Integrative Model of Interpretation". I: *Religion*, vol. 35, no. 2.
- Strømmen, Øyvind 2012. *Det mörka nätet: Om högerextremism, kontrajihadism och terror i Europa*. Molin & Sorgenfrei, Stockholm.

KÄLLOR: SKIVOR

- Ancient Rites 1996. *Blasfemia Eternal*, Mascot Records.
- Dismember 1996. *Like an Ever-Flowing Stream*, Nuclear Blast (urspr. 1991).

Lord Belial 2003. *Purify Sweden*, 7” EP, Metal Fortress Productions.
Taake 2011. *Noregs vaapen*, Svartekunst.

KÄLLOR: INTERNET

https://www.bibliotecapleyades.net/cienciareal/crystal_tablet/tsr106.htm

<http://www.blabbermouth.net/news/lord-belial-we-are-not-nazis/>

<http://blog.zaramis.se/2008/09/25/sverigesatanisterna/>

<http://canthateenough.blogspot.se/2008/10/1-rttshaverist-christofer-johnsson-i.html>

<http://www.churchofsatan.com/religious-freedom-day.php>

<http://www.churchofsatan.com/throw-book-on-barbie.php>

<http://www.dagen.se/satanister-inleder-charmoffensiv-1.242975>

<http://www.dragonrouge.net/swedish/allmant.htm> (10 februari 2013)

<https://www.dragonrouge.net/swedish/filosofi.html>

<https://dvera.wordpress.com/2008/04/25/islamism-bigotry/>

<https://dvera.wordpress.com/2008/04/23/islam-and-bigotry/>

<http://www.firegoat.com/eng/?id=3&d=23>

<http://www.gp.se/nyheter/v%C3%A4rlden/president-donald-trump-och-islam-1.4294381>

<https://isleyunruh.com/racist-roots-new-wave-anti-islamic-black-metal/>

<https://www.jihadwatch.org/2015/11/satanists-reach-out-to-muslims-in-u-s-who-fear-backlash>

<http://www.metalcentral.net/intervjuer/852-thomas-lord-belial>

<http://metalluminati.com/anti-islamic-black-metal-band-from-iraq-a-hoax/>

<http://musica.mustdie.ru/en/articles/1/55322/>

<http://nwnprod.com/forum/viewtopic.php?t=51159&postdays=0&postorder=asc&start=150>

<http://nwnprod.com/forum/viewtopic.php?t=51159&postdays=0&postorder=asc&start=15&sid=d421a41fdb10b5287a703e71fb8922c1>

<http://nwnprod.com/forum/viewtopic.php?t=51159&postdays=0&postorder=asc&start=45>

<http://www.omvarlden.se/kultur/2009-2014/Hard-censur-for-muslimsk-metal/>

<http://situationsthlm.se/artikel/strangar-for-frihet>
<https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2012/07/when-black-metals-anti-religious-message-gets-turned-on-islam/259680/>
<https://www.thelocal.no/20120105/anti-islam-lyrics-no-barrier-to-norway-music-prize->
https://www.ultimate-guitar.com/news/general_music_news/norwegian_black_metal_bands_anti-islamic_lyrics_causes_outrage.html
https://www.vice.com/en_se/article/anti-religious-black-metal-band-in-saudi-arabia-666
<http://web.comhem.se/~u70900837/interview-lordbelial.htm>

E-POST

E-post från man i 40-årsåldern (medlem i Church of Satan sedan ”ett tiotal år”), juni 2017.

E-post från man i 30-årsåldern (medlem i Church of Satan sedan 2010), juni 2017.

E-post från ”Warlock, 42”(medlem i Church of Satan sedan 2000), juni 2017.

INTERVJUER

Informant I, september 1999.

Informant II, januari 2000.

Informant III, juni 2002.

Informant IV, februari, 2003.

Informant V, februari 2003.

Informant VI, maj 2004.

Informant VII, mars 2005.

Informant VIII, mars 2005.

Informant IX, november 2011.

Informant X, september 2012.

Informant XI, mars 2015.

Informant XII, mars 2015.

Informant XIII, mars 2015.

Informant XIV, april 2015.

ABSTRACT

The article discusses views of Islam in Swedish esoteric groups from the Satanic and Left-Hand Path milieu. The background of the views of atheistic Satanists in American debates is sketched, and the controversies surrounding anti-Islamic lyrics in Black Metal music are analysed. The celebration of the islamicate religious minority religion Yezidism in Sweden's most prominent Left-Hand Path group is highlighted as an example of cultural concordance, in which the former are portrayed as "the Satanists of the Middle East." A key theme is the wish of esotericists to remain apolitical (or at least removed from day-to-day politics), but the article demonstrates how difficult this is becoming when it comes to views on Islam.

KEYWORDS: Esotericism, Islam, Yezidism.